

RVTS

Vold, overgrep og omsorgssvikt
 - Forståelse og realistiske forventninger
 psykologspesialist Marianne S. Ryeng

RVTS

RVTS Nord – Hvem er vi?

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, Nord

- Fagteam vold og overgrep
- Fagteam flyktninghelse
- Fagteam selvmordsforebygging
- Kliniske stillingsbrøker

Tlf 777 54380 www.rvtsnord.no

RVTS

Knagg å henge kunnskapen på

Film

Knagg å henge kunnskapen på

Film

Bakgrunn – Fysisk vold

Tall fra elever i 3. kl. på VGS:

- 21 % rapporterer at de har vært utsatt for fysisk vold fra en forelder
- 6 % rapporterer om grov fysisk vold
- En større andel av ungdom i familier med dårlig råd utsettes for fysisk vold
- Rus hos foreldrene øker sannsynligheten for fysisk vold betraktelig

(NOVA, 2016)

Bakgrunn – Omsorgssvikt

Omsorgssvikt innebærer ofte en mangel

- Vanskjøtsel
- Neglisjering
- Å bli oversett
- Å bli avvist
- Å ikke få dekket andre nødvendige behov

Bakgrunn – Seksuell vold

Tall fra elever i 3. kl. på VGS:

- 29 % av alle jenter har vært utsatt for minst én seksuell krenkelse
- 7 % av alle gutter har vært utsatt for minst én seksuell krenkelse
- 9 % av alle jentene og 2 % av guttene hadde vært utsatt for krenkelser som kommer inn under bestemmelsene om voldtekt i straffeloven
- 67 % rapporterer at overgriper var en venn/bekjent

(NOVA, 2016)

Alder når første krenkelse skjedde

Gutten/mannens alder*	Jentas alder		
	Yngre enn 10 år	10-14 år	15 år eller eldre
Yngre enn 14 år	39	29	1
15-19 år	11	40	63
20 år eller eldre	51	31	36
Andel av det totale antallet jenter (prosent)	2	7	14

* 99 % av alle krenkelsene mot jenter var begått av gutter/menn (NOVA, 2016)

Diskuter med sidemannen

I tallene fra NOVA var det en gruppe som **ikke** ble spurt.
-De som droppet ut før 3. kl på VGS

Basert på deres erfaringer fra jobben:
Hva vet dere om gruppen som ikke ble spurt, både generelt og eventuelt med hensyn til vold, overgrep og omsorgssvikt?

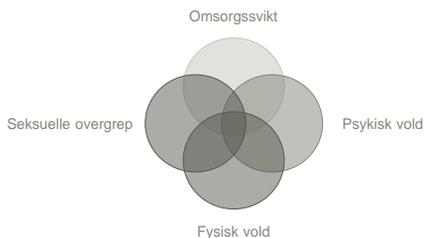

En negativ barndomsopplevelse kommer sjelden alene

ACE-studien

- ACE = Adverse Childhood Experiences
- Inkluderte ca 18 000 pers i første runde
- Ønsket å undersøke sammenhengen mellom negative barndoms erfaringer og helse i den voksne befolkningen

(Se for eksempel: Felitti, 2002)

Konsekvenser over tid

Sy sammen kunnskap om

- Hjernen
  - Utvikling
  - Traumer
- Vi må i tillegg kople dette sammen med kunnskap om oppvekstmiljø

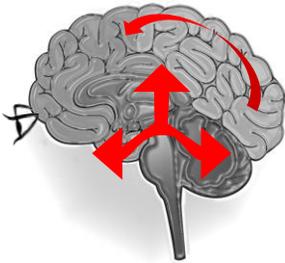

Prinsipper for hjernens utvikling

Hjernens cellelag

(Bilde fjernet pga regler om bilderettigheter)

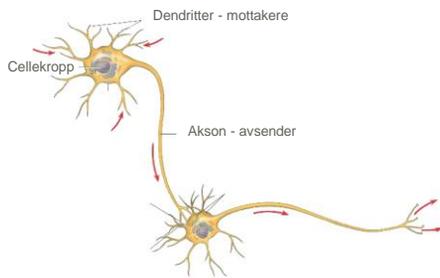

Nerveceller

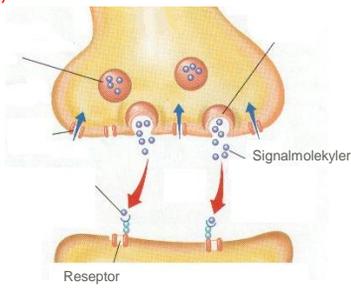

Signalmolekyler

Utvikling og erfaring påvirker

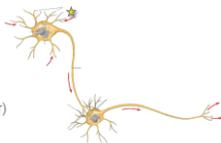

Utvikling og erfaring påvirker

(Bilde fjernet pga regler om bilderettigheter)

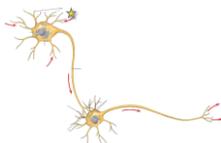

Utvikling og erfaring påvirker

(Bilde fjernet pga regler om bilderettigheter)

CT-bilde av hjernen til et barn utsatt for omsorgssvikt

(Bilde fjernet pga regler om bilderettigheter)

Bruce Perry, 1997

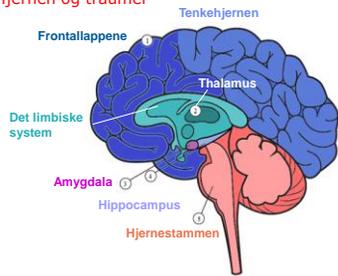

Hjernen og traumer

(Bilde fjernet pga regler om bilderettigheter)

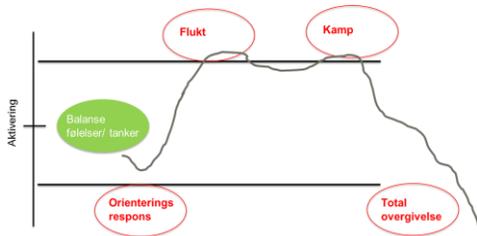

Fryktresponser

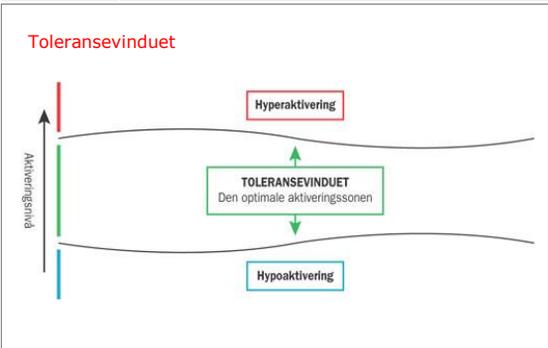

Gjenopplevelser

(Bilde fjernet pga regler om bilderettigheter)

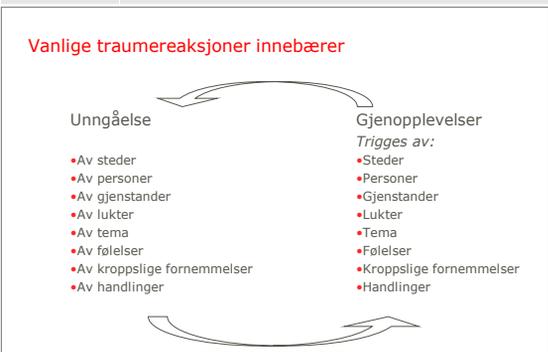

KONSEKVENSER

Konsekvenser: Hukommelse, oppmerksomhet og læring

- Dårligere hukommelse
  - Både for det som har skjedd og det som skal skje
- Dårligere evne til å konsentrere seg
  - Hyperaktivering ↗
  - Hypoaktivering ↘
- Dårligere læring

Konsekvenser knyttet til skjevutvikling av tenkehjernen

- ÷ Planlegging
- ÷ Resonnering
- ÷ Impulskontroll
- ÷ Følelsesregulering
- ÷ Tidsoppfattelse
- ÷ Romlig orienteringsevne
- ÷ Svart-hvitt-tenkning
- ÷ (Mentalisering)

Konsekvenser: sosialt

- Feiltolke nøytrale signaler som negative
- Mistillit eller ukritiskhet
- Grunnleggende dårlig selvfølelse og selvtillit

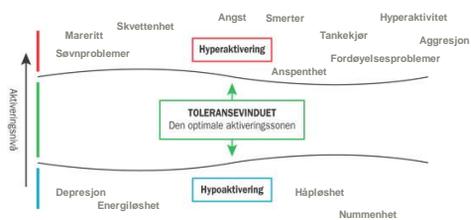

Konsekvenser: regulering

Andre konsekvenser

- Forstyrrelser i egen identitet
- Fysiske symptomer uten klar fysisk årsak

Diskutér med sidemannen

Gjentatt vold, overgrep og omsorgssvikt gjennom oppvekstårene har en rekke konsekvenser.

Hvilke konsekvenser tenker du det er nyttigst å vite om for ansatte på din arbeidsplass?

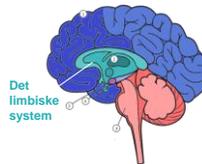

Kombinere med utviklingsperspektivet: Tenåringer

Tenåringer og hormoner

- Kjønnshormoner
  - Festesteder i det limbiske system
- Lavere toleranse for stress
  - Det kan derfor se ut til at tenåringer lettere får PTSD

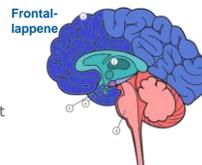

Kombinere med utviklingsperspektivet: Tenåringer

Tenåringer: andre hjerneendringer

- Oppmerksomhet
  - Frontallappene modnes sent
  - Risiko- og belønningssystem
- De er i sterk risiko for å bli traumatisert på nytt!!

Gå sammen med sidemannen

Ta frem de foregående lysarkene og diskutér:

Basert på konsekvensene av traumer og den utviklingsfasen tenåringer og unge voksne er i: Hva kan dere forvente?

Eksempler

- Dårlig hukommelse → Problemer med å møte til avtaler
 → Problemer med å få gjort det avtalte
 → Husker lite fra skolen/likes ikke skolen
 → Problemer med å huske når noe skjedde
- Dårlig konsentrasjon → Blir raskt utålmodig
 → Problemer med å holde på med ting over tid
 → Utfordringer knyttet til å lære nye ting

Film
